

Εκείνη η νύχτα ολοένα και απομακρύνεται από το τώρα, με την ίδια ταχύτητα που θολώνουν οι μνήμες, που χάνονται οι πρωταγωνιστές, αλλά και που πυκνώνουν οι μαρτυρίες. Όπως κάθε σημαντικό σκαλοπάτι της Ιστορίας, που μοιραία σφραγίζει όχι μόνον το μέλλον μυριάδων ανθρώπων αλλά και την τύχη ενός ολόκληρου τόπου.

Το στρατιωτικό πραξικόπημα των συνταγματάρχων, που πρόλαβε κατά πως λέγεται εκείνο των στρατηγών προκειμένου να άρει το προμηνυόμενο δυσμενές, για αυτούς και την ευρύτερη συντηρητική παράταξη, αποτέλεσμα των εκλογών του Μαΐου, βαφτίστηκε

«Επανάστασις» και το σχήμα που ανέλαβε την εξουσία αποκλήθηκε «Εθνική κυβέρνηση». Ως κίνημα ήταν επιτυχημένο. Ο αιφνιδιασμός υπήρξε καθολικός και πλήρης. Το επιχείρημα περί του αναίμακτου ασφαλώς και δεν είναι ακριβές. Τα επόμενα επτά χρόνια, ως απεδείχθη, θα αποτελούσαν ένα πελώριο πισωγύρισμα για τον τόπο.

Όχι μόνον για την πολιτική σκηνή, που ούτως ή άλλως στέναζε και την εποχή του κοινοβουλευτισμού που υπέφερε, αλλά σε όλη την υπόλοιπη κοινωνική δομή. Για οτιδήποτε είχε να κάνει με τη καθημερινότητα. Από τον τρόπο διδασχής και συμπεριφοράς στα σχολεία, τους καθηγητές στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που άκουγαν ατάραχοι τις αρλούμπες του δικτάτορα, την καλλιέργεια των Τεχνών, τον καθωσπρεπισμό του μικροαστισμού, και την μεγάλη υποθήκη του μέλλοντος του τόπου.

Μόλις 18 χρόνια από το πέρας του Εμφυλίου, δώδεκα σχεδόν από τότε που σίγησαν τα τουφέκια των εκτελέσεων, μια δικτατορία στρατιωτικού τύπου ήρθε να πνίξει κάθε διαφορετική φωνή. Υπάρχει κάποιος αντίλογος σε αυτό το λόγο. Όπως π.χ. η λαϊκή επιθυμία που εκφράζεται με το ερώτημα: *«ένας λοχίας δεν βρίσκεται;»* εννοώντας την στρατιωτική επέμβαση για τάξη σε ένα περιβάλλον τόσο ασταθές. Λες και την αστάθεια τη δημιούργησαν άλλοι.

Και να που βρέθηκαν οι λοχίοι, και οι λοχαγοί και οι συνταγματάρχες και η επιλόχεια κατάθλιψη. Δεν έχουμε την πολυτέλεια της άλλης εμπειρίας. Δεν μπορούμε να ξέρουμε τι θα είχε συμβεί αν ο τόπος πήγαινε σε εκλογές, η Ε.Κ. σχημάτιζε ισχυρή κυβέρνηση. Το μόνο που καταλαβαίνουμε είναι ότι θα ήταν διαφορετικά.

Μπορεί να γινόταν ένα πολύ αιματηρό πραξικόπημα, όπως συνέβη κάτω από παρόμοιες συνθήκες στη Χιλή στον Σεπτέμβριο του '73, αλλά μπορεί και να γνωρίζαμε μια σημαντική άνθηση με ένα πολίτευμα φιλικό. Μπορεί να μαλάκωνε ο τόπος, να πήγαινε μπροστά. Να έβαζε μυαλό ο ανώτατος πολιτειακός άρχοντας, δύσκολο ασφαλώς, να άκουγε λιγότερο τη Γερμανίδα μητέρα του και περισσότερο τους σφυγμούς των υπηκόων του, πράγμα κόμα δυσκολότερο βέβαια. Να ζούσαμε, έτσι, μια συμφιλίωση.

Δεν θα αποσύραμε την Ελληνική μεραρχία από την Κύπρο, δεν θα φτάναμε στο Κυπριακό πραξικόπημα, δεν θα γνωρίζαμε την Τουρκική εισβολή. Δεν θα έκαναν κουμάντο οι βασανιστές του Ε.Α.Τ της Ε.Σ.Α. Θα ήταν όλα διαφορετικά. Επτά χρόνια αυταρχισμού από στρατιωτικούς, ανθρώπους με περιορισμένες παραστάσεις, με εμμονές από χρόνιες διδαχές ποτισμένες σε κομμουνιστικούς κινδύνους είναι πάρα πολλά για έναν τόπο σαν και

αυτόν.

Υπάρχει και η αντίληψη πως πολλά από τα στραβά που ακολούθησαν, ή έστω τις λανθασμένες εφαρμογές σωστών αποφάσεων, στην παιδεία, στην υγεία, στον δημόσιο τομέα, δεν ήταν παρά τα αποτελέσματα από τα απωθημένα εκείνης της εποχής.

Το καθεστώς της επταετίας ήταν άσχημο, ατελέσφορο, στενόμυαλο, μας έστειλε στον καιάδα μιας στενής στρατιωτικής νοοτροπίας και όταν χρειάστηκε να ενεργοποιηθεί το ίδιο το στράτευμα, να δείξει το σθένος του και την ισχύ του, το λόγο για το οποίο υπάρχει, την αιτία που καπωνάριζε τον ανθό του, τότε στο θέρος του '74, γελοιοποιήθηκε και τράβηξε μαζί του χαμηλά, ντροπιαστικά όλον τον τόπο. Υπάρχει η δικαιολογία ότι εγκλωβίστηκε ο Μίμης σε αμερικανικές υπόγειες υποσχέσεις. Ότι τον προδώνσαν. Αυτά συμβαίνουν όμως όταν ντιλάρεις με το παρασκήνιο. Εδώ μας ρίχνουν στο επίσημο στο γραπτό, στο ανεπίσημο στο προφορικό θα είχαν πρόβλημα;

...σε 48ώρες η συνέχεια